

List izhaja vsak petek

n velja za navadne naročnike s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude kat.-pol. društva je naročnina določena v društv. pravilih. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sohar-ju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku **Matiji Kravanja-i** v nunskih ulicah h števil. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. — Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

O domoljubji.

Le v domovini moje je veselje,
Spolniti njeno sleherno povelje,
Srca so zvestega jedine želje.—
Dr. L. T.

Pisari se današnje čase o neke svobodi, omiki, o nekem napredku in o drugih besedah, ki so se uže manj ali več napačno ukoreninile med prosto ljudstvo našega milega naroda; pisalo se je tudi uže o domoljubji po časopisih in drugih knjižicah, vendar mislim, da mi čitatelji našega lista ne bodo zamerili, ako tudi jaz nekolikokrat moje pero v črnilo pomočim, ter tako kratek sestavek o domoljubji napišem. Ker jaz mislim, da razprava o domoljubji je tolike važnosti, da z lahkim srcem zamorem reči, da le po pravem domoljubji priborili si bomo pravo svobodo, omiko in napredek.

Domoljubje je naravna ljubav vtisnjena v človeška srca do rojstnega kraja in do onega ljudskega plemena, s kojimi imamo enaki jezik in enake običaje. Pravo domoljubje mora biti trojno: naravno, pravno in politično.

Vsak človek ljubi ono mesto, kjer je bil rojen in odgojen. Ta ljubezen je občna za vse ljudi in narode, je nekaka lastnost človeške narave, radi tega zove se tudi tako domoljubje naravno domoljubje. Rojsten kraj nij mil in ljub toliko našemu srcu radi krasote onega mesta, ne radi vedrenega neba, ne radi prijetnega zdravega podnebja, ampak radi očaranega spomina, da smo tam luč življenja zagledali in da je nam tam zibeljka naših prvih let tekla, le radi tega ljubimo svoj rojstni kraj.

Na svetu res nij ničesar milejšega nego življenje, ono je prva sreča vsakemu rojencu. Vsako človeško početje v mladosti ima za nas nekako pozneje veselje. Z veseljem spominja se mladeneč onega dneva, ko je prvokrat v otroških letih vstopil v domačo šolo, kjer je njegova omika jela se žlahniti; i mož v svojih letih radostno se ozira v ono dobo, v katerej so ga zapustila mladenška leta, in ko je stopil na narodno polje, katero mu je bilo izročeno od mile svoje domovine v obdelovanje. Vse te misli pospešujejo človeka do pravega in resničnega domoljubja. Vsak človek, kjer koli naj bode rojen, ljubi uže naravno ono mesto, kjer se je začelo razvijati njegovo življenje. Glej *Laplanca*, rojen je lahko bi rekel v grobu prirode, a vendar ne bi hotel on z najsrečnejim *Italijanom* svojega mrzlega podnebja premeniti, i ko bi ga tudi preselili, s pogledi in srcem obračal bi se proti svojej domovini enako magnetični iglici; jarko sijanje solnea v tujej deželi ne bi obudilo tistih sladkih čustev v svojem srci, katera mu obudijo v svojej mili domovini megleni dnevi, razsajajoča burja in narava pokrita sè snegom in ledom, ampak to bi ga še le bolj v tujej deželi živečega spominjalo na svoje rojstno mesto.

Uže uredjenje in razpoloženje žilic v človeškem telesu pristojnosti podnebja nas sili, v svojem rojstnem kraju prebivati; tudi sami zdravniki svetujejo večkrat bolnim ljudem na tujem živečim, zapustiti tuje mesto ter se vrniti v svoj rojstni kraj, ako želijo ozdraviti, kajti le domači zrak, kateri je njih telesni naravi pristojen, zamore to popraviti, kar je tuji zrak pokvaril. To uže zapazimo tudi pri rastlinah, ker znano nam je, da vsaka rastlina ima v svojej domovini večji moč rasti nego v tujej, in to je tisti tako zvan naravni zakon, kateremu so vse živali, rastline in tudi

ljudje podverženi. Radi tega tedaj smo uže po svojej lastnej naravi prisiljeni, ljubiti svojo domovino, katera naša srce tako očara, da ga ne moremo od nje odtegniti. A oni človek, ki svoj rojstni kraj, to je svoje mile domovine ne ljubi, zoperstavlja se samemu naravnemu zakonu, i takega človeka smemo po vsej pravici imenovati izdajico ali odpadnika svoje mile domovine, ker tak človek nij več domoljub, ampak je svojega lastnega doma sovražnik.

Med katerimi ljudmi mi rasemo in živimo, tem smo bolj privajeni in bolj vdani, ker njih duševne moči se razvijejo z našimi močmi, njih omika je naša omika, njih napredek je tudi naš napredek. To vez in udanost do onih ljudi, med katerimi rasemo, živimo in smo odgojeni, imenujemo pa pravstveno domoljubje. Ako njegovo važnost preišljujemo, priznati moramo, da nij manje važnosti od naravnega domoljubja.

Res je, da smo vsi prebivalci te solzne doline enega očeta sinovi, a vendar je Božja previdnost tako naključila, da so ti prebivalci v večja ali manja različna plemena po njih jeziku po zemlji razkropljeni, in ono pleme, ki en jezik govori, imenuje se *narod*. Mi *Slovani* govorimo, rekel bi, vsi en jezik, kajti le majhine razlike so med nami, katere bodo morda s časom zginile, tedaj lahko se imenujemo sinovi *ene matere Slave*. Vsakemu človeku je pa tudi dobro znano, kolike veljave da je svojega naroda jezik, s katerim je on začel svojega stvarnika čestiti, svoje roditelje klicati, naravne obrodke in znamenja spoznovati, svoje veselje izraževati in svoje težnje in slabosti prijateljem obelodaniti. Nijmamo večega daru od jezika, katerega smo od našega stvarnika prijeli; ker jezik nas vseh veže v eno veliko narodno družino, katera se med seboj lahko pogovarja o svojem blagru in nesreči. Jezik je ono sredstvo, katero pospešuje poljedelstvo, trgovino in narod pripelje na vrhunec blagostanja in omike — v naravnem smislu. Takovo domoljubje gojili so uže stari narodi, kot Grki in Rimljanje, ki so za olikanje svojega jezika pred vsem drugim skrbeli.

(Dalje)

Dopisi.

V Krepljah na Krasu. — Druga nedelja po veliki noči je bila za nas Krašovec prav vesela; obhajala je namreč naša soseska shod patrona sv. Jurja; mnogo pobožnega ljudstva se je bilo sbralo k slovesni službi božji, katero so opravljali po stari navadi visoko čestiti gosp. korar in dekan Tomajski. Po službi božji pa je imel spoštovani g. profesor Povše iz Gorice prav potreben in zanimiv poduk za nas občinarje in bližne sosede o trto — in vinoreji, ki je trajal od 12. do 1 ure pop. in veliko poslušalcev privabil. Nobenimu se ni mudilo domu, vsaki je prav rad poslušal, akoravno je vedel, da gospodinja doma težko čaka, da bi „štruklji“ ne pomrznil; je šlo namreč za naše dobro, za naš dobiček, za naše blagostanje. Da g. profesor to dobro zna, smo mnogokrat čitali v njegovih listih; ali beseda veliko več izda, temveč ker on lepo govori in tudi kako smešno vmes vplete; po vsi pravici g. profesor je temu poklicu kos. Ob treh je bila popoldanska božja služba; potem nas je g. profesor sopeš podučeval o gospodarstvu in pogojozdanji našega Krasa. Še več nas je pa zanimivalo, kar nam je pravil o mlekarstvu in o kravah; priporečal nam je boljša plemena, Marije Dvorsko namreč in so-

folske svinje. Poslušalcev je bilo še več kot zjutrej, ker zdaj so prišle tudi gospodinje; prostor je bil tako nallačen, da ni bilo moč, več gibati se. Veliko sem j.h. slišal reči, da hočejo poskušat. Da so se naši ljudje tako obilno vdeležili tega poduka, moramo se zahvaliti našim vrlim dušnim pastirjem, ki so nas v cerkvi k temu nagovarjali in to priporočevali. Bog daj, da bi nam ta poduk veliko hasnil; in vi poslušalci, ne bodite več starokopitneži; svet napreduje, pazimo da ne zaostanemo: poprimimo se precej danih nasvetov, lotimo se dela, začnimo precej posebno pri kmetiji, ker tam je naš časní zaklad. Z Bogom!

M. K.
v imenu vaščanov.

Ogled.

Avstrija. Zadnji dnevi preteklega tedna bili so žalostni in nesrečni za naše ustavoverce in njih privržence; kajti tega bi se ne bili nadejali, da bodo morale v začetku Dunajske svetovne razstave *Dunajske banke* svoje plačevanje ustaviti. Dunajske banke so seme, sad in „eldorado“ naših ustavovercev. Kakor je ves liberalizem sedanje ustave goli „humbug“, tako je večidel v novi eri ustanovljenih in po ustavovercih podpiranih bank grda *sleparija*. Banke so rasle na tisuče kakor gobe po jesenskem dežju. Začel je ta bankin „Schwindel“ za časa Giskra-vega ministerstva. Pošteno ministerstvo Hohenwarth — Schäffle, spoznavši bankino sleparstvo, je že nameravalo proti tem denarnim oderuhom in pijavkam na noge stopiti, ali Dunajski židovi in bankirji so znali v zvezi z razvpiitim Beustom in tudi z Andrassy-em pravično in nesebično ministerstvo Hohenwart-ovo odstraniti. Znana je dovolj zveza in spekulacija grofa Beusta, nekdanjega ministra, z onimi bankami.

Pod sedanjim ministerstvom so se te banke tako množile, da je Dunajski „Vat.“ poseben oddelek (rubriko) imel za taka dovoljenja in dan, o katerem ni bilo take koncesije, je zaznomovan kot izvanreden.

Kaka je bila pa s premoženjem onih bank, ker vsaka banka mora vendar toliko gotovine skazati, da zadobi dovoljenje? — Premoženje takih bank je bilo le v zraku, ena banka je pri drugi iskala poročstva in gotovine, koja gotova je bila sama le v zraku; tako da je ena banka drugo za seboj v brezen potegnula in le tako zamoremo zapopasti, da je čez *sto bank* plačevanje ustavilo (falliralo). Kdo pa ima nar večí zgubo? — pošteni kapitalisti, ki so svoje trdo zaslužene denarje pri takih bankah zagotovljali, — vodje in oskrbniki so si za časa svoj delež izplačali. Kdo je tega kriv, da pridejo pošteni ljudje ob večí del svojega premoženja? — Ustavoverci in sedanje ministerstvo, ki je vedoma ali nevedoma pri dovoljenji takih bank površno, če ne brezvestno ravnalo.

In zdaj hoče ministerstvo tem bankam na pomoč priti z milijoni iz državne blagajnice, da bi ubogo, že tako stiskano, ljudstvo plačevalo nemarnost in sleparstvo onih bank!

Ta bankina „kriza“ je hud udarec za naše ustavake, posebno za ministerstvo, ki je v zadnjem prestolnem govoru povdarjalo tako ostentativno zboljšanje in vidno rast narodnega gospodarstva v Avstriji.

Delegaciji ste svoje delo končali in se razšli. Zvišanje plače skupnim uradnikom je potrdila tudi ogrska delegacija, koje odbor se je s prvega temu ustavljal. — Avstrijska delegacija ni hotela potrditi proti ogrski vojnemu ministerstvu svoto, potrošeno l. 1871 za vojaško granico, ogrska pa je tirjala nasproti avstrijski, da se ima pogodba se Skenetom, znanim „lieferantom“ Werndl-novih pušek, raztrgati. V skupni seji ste si bili delegaciji v omenjenih dveh zadevih pri glasovanji v ravnovažji, na vsaki strani po 52 glasov. Tako ni noben predlog obveljal.

V ogerski delegaciji je grof Andrassy o priložnosti interpellacije glede priznanja španjske republike taka načela

razvil, da bi bilo po Avstriji, ako bi se uresničila. Rekel je, da avstr.-ogrska vlada zato ni še priznala španjsko republiko, ker ni še neovrželjivo gotovo, da je to ljudska vlada v zmislu španjskega naroda in kortes-ov, da bi koj to storila, kakor hitro bi bilo to gotovo. Da gr. Andrassy, nekdanji upornik, tako govori, ni čuda, da pa kaj tacega izreče kot *avstr.-ogrski minister* vnanjih zadev, je nezapodljivo.

Kaj bi bilo z Avstrijo, ako se to načelo djanstveno izpeljati pusti?! — Grofu Andrassy-u in ustavakom bi djanstvena izpeljava tacega načela gotovo sivih las ne delala, ali drugači mislijo in ravnajo Slovani, sploh državopravna stranka, koj d se ti ustavaki ne sramujejo podtikati — izdajalske nakane!

Ustavaki, videči da se državno-pravna stranka resno pripravlja na prihodnje direktne volitve, si tolažijo prestrašeno vest s tim, da zagotovljajo, da drž.-pravna stranka s tim priznava ustavo. Da! volitev se bodo federalisti resno udeležili, ali pa bodo njih zastopniki v državni zbor stopili, to je druga. Gotovo je le, da južni italijanski Tiroljci nameravajo ustopiti v drž. zbor, pa ne v slavo in zmago naših ustavakov, marveč da odtrgajo južni Tirol in ga pripravijo za Italijo edino. Tudi proti temu ne bodo naši ustavoneverci, da le obdržijo gospodstvo v Cislajtaniji.

Na *Kranjskem* se je ustanovil volilni odbor glede prih. volitev iz *vseh* strank, pa samo za — Kranjsko. Centralnemu odboru ni ostalo drugega, kakor se udati; vendar hoče svoje delovanje in vplivanje na vnanje slovenske pokrajine nadaljevati, akoravno, kakor vse kaže, ne le brez pravega vspeha, temveč k pomnoženju zmešnjav.

Domača novica.

(Kardinal in patriarh Beneški, prevzv. Alojzij Trevisanato) so prišli 12. t. m. v Gorico, obiskati knezo-nadžkofa Goriškega. Na kolodvoru so jih pričakovali kn-nadžkof in druga odlična gospoda duhovska in svetna. Jutrej, v saboto, se odpeljejo sopet domu.

Razne vesti.

— *Velika nesreča* se je dogodila na železnici pri Peštu na Ogorskem. Ko je vlak sè vso silo drdral, pride na mesto, kjer so bili šine odtergali. Kolesa hlapona se uderó v rahel grušeč, na njim se zdobé prvi 3 vozovi, nasledni 3 se polomijo, in zadnji se nakopičijo na spredno grmado. Presunljivo upitje naznani bližnim delalcem strašno dogodbo. 26 ljudi je mrtvih ostalo, 40 močno poškodovanih bilo, od katerih so 3 uže umrli. Nesrečneži so bili Slovenci iz Notranjskega, — drvarji — ki so se vračali v domovino. Čez zimo so napravljali drva izza Segledom. Uzrok tej nesreči je — kakor pravijo — železničar, kateri je pozabil, kar mu je bilo naročeno, izmeniti tór. Krivec se je hotel v zaporu ubiti, ž njim so še 3 drugi v preiskavi.

— Zavoljo svetovne razstave bodo letos končale šole na Dunaju s koncem junija.

— *Slovenske občine v gradiščanskem okraju* (7890 prebivalcev) plačujejo gld. 14.986 k. 46 neposrednega davka in 25% doklade za šole t. j. g. 3736 k. 61. Okrajni šolski svet v Gradišči vzdržuje *vsi*m Slovincem v okraju *eno redno šolo III. vrste* in plačuje nekoliko nagrad duhovnikom, kar stane okoli 800 do 1000 gld. na leto. Blezo 3000 gld. plačujejo Slovenci na leto v prid furlanskim šolam. — Naravno je, da se nad tim ne spodtika šolski svet v Gradišči; brigati bi se moral pa deželni šolski svet, a posebno slov. ud iz deželnega odbora izvoljen.

— *Trideset naj večih mest Evrope* šteje 15,559.000 prebivalcev, in sicer: London 3,800.000, Pariz 1,850.000, Carigrad 1,075.000, Dunaj 900.000, Petrograd 870.000, Berolin 830.000, Liverpool 520.000, Manchester 500.000,

Glasgow 470.000, Napulj 440.000, Moskva 400.000, Birmingham 370.000, Lyon 324.000, Dublin 320.000, Madrid in Bruselj po 318.000, Buda Pešt 220.000, Amsterdam 280.000, Leeds in Lisbon po 260.000, Varšova 250.000, Hamburg 236.000, Rim 226.000, in Turin 210.000.

— V Rimu je 22.700 otrok, ki ne poznajo šole; le 12.171 jih hodi v šolo.

— Preskušnje za ljudske učitelje so bile od 5.—13. maja. Preskušnje se je udeležilo 22 gospodov; 4 so odstopili, ostali so dobili spričevala II. vrste 3, III. vrste 10 in IV. vrste 5.

— Preskušnje za učiteljice začno 19. maja. Oglasilo se je 29 gospodičin — vse lahinja.

— Prvi dan svetovne razstave t. j. 1. maja so odposkali iz Dunaja 10.567 telegramov; med temi nekatere prav dolge, eden v Ameriko poslan je štel celó 4555 besed.

— Dolgovi današnjih držav: Angleško ima 7900 milijonov, Francosko 7400 milj., Italija 3600 milj. Rusija 3550 milj., Avstrija 3060 milj., Španjsko 2610 milj., Turčija 1240 milj., Nemčija 2080 milj. dolga, itd. Vse države cele Evrope imajo 34.000 milijonov gold. dolga. Države v Aziji dolgujejo 1350 milj., države v Afriki 390 milj., države v Avstraliji 580 milj., in države v Ameriki 5 280 milijonov. Dolg celega sveta znaša 42.000 milijonov gold.

— Te dni so v Parizu po dražbi prodali *perilo francozkih vladarjev*; 33.000 kosov perila je bilo, med tem 5000 rjuh, nekoliko teh še iz prejšnjega stoletja; 900 velikih miznih prtov, nekateri mizni prtji za 200 oseb, itd.

— Za ljubljanskega škofa je bil izvoljen dr. Val. Müller, korar in prošt, in preds. družbe sv. Mohora v Celovci, pa se je te časti odpovedal, ker se neki ni hotel udati pogojem — sedanjega ministerstva.

— † Umrli je bar. Anton Cojz, ljubljeneec slov. naroda, 9. t. m. v Ljubljani, previden z vsimi ss. sakramenti za umirajoče. Vsa Slovenija žaluje po možu, ki je bil v resnici zlahtnik v vsakem obziru.

— Družba vednega čiščenja presv. R. T. razstavi cerkvene oprave od 3—8 junija v Coronini-evi hiši, v ulici Battata, h. št. 19.

Za nove zvonove na sv. Gori so darovali: farmani in župnik v nemškem Rovtu 21 g. 50 k.; farmani in vikar v Otaležu 36 g. (med temi en srebernolar za 2 g.); farmani in vikar v Kalu 31 g.; farmani in vikar na Pečinah 40 g. 80 k.; farmani in duhovna v Kobaridu 20 g.; V. Maligoj iz Starosela 1 g.; farmani in vikar v gorenji Tribuši 20 g. 69 k.; farmani in župnik v Slovrencu 35 g.; Janez Tragin, kmet, 1 g. 50 k.; A. Bensa kmet, 1 g.; farmani in vikar v Čepovanu 107 g. 20 k. (med temi 1 g. v srebru in Ant. Kafol 5 g.); farmani (posebno mladina) in duhovna na Libušini 72 g. 30 k. (med temi v srebru 3 g. 18 k.); V. č. g. fajmošter v Kojškem 20 g.; farmani in duhovna v Černičah 84 g. 17 k. (med njimi g. dekan 25 gl.); po poštni nakaznici iz Devina 10 gl., č. g. Matija Černič, duh. v pokoju 2 g.; oseba, ki noče biti imenovana, 30 gl.; farmani in duhovni v Tominu 52 gl. 30 k. (med njim g. dekan 5 gld.).

Za spominek na sv. Gori je daroval č. g. Vinc. Tomanin 5 frankov v zlatu.

Za spominek Val. Stanič-a so darovali dijaki v malem semenišči 3 g. 56. kr.

Častitim delničarjem banke „Slovenije“.

Dne 29. maja t. l. bode prvi občni zbor banke „Slovenije“. Ker v programu tega zbora je morebiti najvažnejša

točka dopolnilna volitev *opravilnikov in pregledovalcev banknih računov*, zato se je sešlo mnogo delničarjev v Ljubljani 9. dne t. m. v razgovor, ki so soglasno priznali, da zaželeni napredek tega velevažnjega in lepo bodočnost obetajočega zbora je odvisen od *previdnega in varčnega ravnanja in skerbne gospodarstva*.

V dosego tega cilja in konca morajo se združiti vsi enako misleči delničarji.

Ta namen posredovati pa tudi doseči pomagati, se je v imenovanem zboru naložilo podpisanemu odboru.

Vabimo toraj uljudno vse častite delničarje, naj pošljejo najpozneje do 22. maja t. l. svoje delnice brez kuponov enemu izmed podpisanih, ki jih bode precej vložil pri blagajnici banke, legitimacijski list pa potem poslal dotičnemu delničarju.

Delničarji, katerim ne bode mogoče, se osobno udeležiti glavnega zbora 29. maja, naj blagovolijo *pooblastilo*, ki je natisneno na hrbtu legitimacijskega lista *podpisati* in ga brž zopet nam poslati, tako, da je zadnji čas do 29. maja t. m. vse to v redu.

Poleg tega pa prosimo tudi uljudno častite delničarje, naj blagovolijo naznaniti nam svoje mnenje o tem, kateri možje naj bi se postavili za kandidate pri gori omenjenih volitvah.

Gledé na nasvete, po tej poti sprejete, bomo pri končnem skupnem dogovoru posredovali potem izvolitev zaupnih mož v glavnem zboru banke „Slovenije“.

V Ljubljani 12. maja 1873.

Dr. K. Bleiweis, primarij dež. bolnišnice; Dr. E. H. Costa, advokat in dež. odbornik; Josip Kušar, posestnik in trgovec; Miha Pakič, posestnik in trgovec; Franjo Ravnikar, blagajnik dež. blagajnice; F. K. Souvan, posestnik; Ivan Vilhar, posestnik.

Prvi občni zbor društva „Gorica“

15. t. m. je bil nepričakovano sijajen in čezobilno obiskan. Nekateri trdijo, da je bilo okoli 150 društvenikov nazočih, gotovo pa jih je bilo okoli 130, čeravno je bilo pri volitvi predsednika le 114 glasov oddanih, ker veliko njih je moralo zarad opravil pred časom zbor zapustiti. Za danas povemo le izid volitve odbornikov. — Za *predsednika* je bil skoraj enoglasno, izmed 114 oddanih glasov se 108, izvoljen dr. *Tonkli*. Za *odbornike* so bili voljeni: Andrej Jeglič, vodja dež. računarije v Gorici, z 98; France Povše, voditelj slov. oddelka kmet. šole v Gorici, se 94; Jožef Kragelj, kaplan v Kanalu, se 96; Vinko Štubelj, kaplan v Št. Florjanu, s 95; France Maraš, pos. in načelnik gosp. sveta v Dolenji Vertobji, z 91; Jožef Kovačič, pos. v Komnu, s 95; Janez Pečenko, hišni pos. v Gorici, se 94; France Peršič, pos. in podžupan v Pervačini se 56 glasovi izmed 98 oddanih glasov. Za *namestnike* so bili izvoljeni: Adolf Harmel, kaplan v Cirknem, z 88; Jožef Valentinčič, pos. in podžupan v Plaveh, se 87; Marko Slokar, pos. v Skriljah, z 80; Anton Rutar, župnik v Volčeh, z 78; France Zucchiati, pos. župan in preds. krajnega šolskega sveta v Medani, s 75 glasovi izmed 93 oddanih glasov. — Glede najvažnije točke o pripravi za *dir. volitve* je zbor enoglasno sprejel, naj se odbor pooblasti, da vse pripravi, kar je treba glede dir. volitev poslancev za drž. zbor na Goriškem, ter potem izvanrednemu občnem zboru svoje nasvete stavi. Drugikrat homo prinesli obširniši razpravo o vseh točkah.

Listek.

Ka - kavcem.

(Dalje in konec.)

Ko smo da namesti poprej navadnega *de* sprejeli, se je govorilo in pisalo: Ker Bosnjaki, Serbi in Hrovati *da* govori in pišejo; ker treba, da se mi Slovenci z drugimi južnimi Slovani, kolikor mogoče, tudi v jeziku in pisavi, ako ne popolnoma še, vsaj eno koliko zedinimo, ali vsaj bližamo; tedaj moramo *da* pisati, tim bolj, ker se med Slovenci na več krajih *da* tudi v resnici govori. In *da* se je sprejel, naj se je Hladnik repenčil zoper to, kolikor je hotel; in *da* se zdaj piše od vseh, ki kaj slovenski pišejo.

Pri tem nismo še ostali. Govorilo in prigovarjalo se je, da naša sklanja prilogov na *iga*, *imu*, *im*, itd. in *am* v množnem, in *ama* v dvojnem pri imenih in prilogih, mora se opustiti in zamenjati s sklanjo na *ega*, *emu*, *em*, *om*, *oma* itd. prvič, ker ta poslednja sklanja, kot pronominalna sklanja prilogov, se bolje strinja s sklanjo zaimena *i*, *jego*, *jemu* itd. kakor navadna na *i*, *iga* *imu* itd. Vdrugič, ker se tako bolj bližamo Hrvatom in drugim jugoslovanom, ki sklanjajo n. pr. *dobri*, *dobroga*, *dobromu* itd. še bolj pa Čehom, ki isti prilog sklanjajo *dobrého*, *dobrému* itd. In tudi to se je sploh sprejelo, tako da so zdaj vsi se te pisave poprijeli. Rajni Hladnik je tudi tu zastoj vse svoje moči napenjal, nič ni opravil.

V teh naših novejših časih se sploh uže piše *dajalca*, *pisalci*, *pripovedovalci* itd. na mestih do zdaj navadnega *dajavca*, *pisavci*, *pripovedovavci* itd. Ta pisava se da opravičiti s tim, da taka imena iz deležja *dajal*, *pisal*, *pripovedoval* itd. izhajajo, Zato se taki pisavi tudi nobeden ne protivi.

Ali se bo tudi z besedico *ka* taka godila? Ali je upati, da jo bodo vsi sprejeli? Tega verjeti nikakor ne morem, kakor se tudi vidi, da ji nasprotvajo vsi, katerim je za pravi napredek našega narečja v resnici mar, in ki ne posnemajo slepo vsega, kar kdor koli reče ali piše, ampak hočejo še le poprej videti, je li novica vredna, da se sprejme, ali kali. Po „*Novicah*“ se neki v nekterih krajih (ali le v *enem* kraju?) ta nesrečni *ka* govori, in ni nič družega, kakar *ča* pri tako imenovanih *čakavcih* *). Ako je to res (dvomil ne bom nad tem, ker dobro vem, da se tu pa tam *k* namesti *č*, in *č* namesti *k* izgovarja), ali moramo zastran tega koj vsi se temu novaku odkrivati ter ga v splošno rabo sprejeti? *Lokalizmov* moramo se ogibati, in še *provincijalizmi* dobivajo le težko, kakor bi Nemeč rekel, svoj *Bürgerrecht*.

Potem, kakor sem zgorej omenil, po moji misli je ta *ka* le *furlanizem*, ali pa *italijanizem*, in uže zato treba ga „*per šub*“ nazaj čez mejo potisniti.

Dalej, ali se s tim, ko *ka* pišemo, ali *celo* govorimo, kaj bližamo drugim Slovanom? Povejte mi vi, ki ste *ka* z obema rokama uže objeli, v katerem slovanskem narečju nahajate kaj takega? Jaz sem uže marsikaj bral, staroslovensko, rusko, bulgarsko, serbsko, bosniško, hervatsko, slovaško, moravsko, česko, poljsko, lužičansko, kašubsko, in v nobenem teh jeziku nisem te spake našel. Ali ste jo vi našli? Veselilo me bo, ako me v tej reči enmalo podučite. Ako ji pa tudi vi še sledu ne najdete, zakaj bi jo mi imeli sprejeti, *edini med vsimi Slovani*?

Likajmo svoj jezik, čedimo ga, kolikor moremo, bogatimo ga; pa izruvajmo plevel in vso nesnago nepotrebnih tujk, ali čudnih in neslanih lokalizmov, da nam kak drug Prešern ne zapoje zopet svojega:

Ne bod' mo šalobarde itd.

Štef. Kociančič.

*) Kar mi Slovani *kaj* ali *kej* rečemo, izgovarja se v Istriji večidel *ča*, pri drugih Hrvatih in Serbih *što*. Od tod izhaja, da se mi jugoslovani delimo v *kajkavce* ali *kej kavce*, v *čakavce* in *stokavce*.

Oznanilnik.

Prvi redni

občni zbor delničarjev „prve občne zavarovalne banke Slovenije“

bode dne 29. majnika 1873

popoldne ob 3. uri

v čitalnični dvorani v Ljubljani.

Program.

1. Poročilo o stanju društvenem;
2. dopolnilna volitev opravnega sveta v smislu pravil;
3. dopolnilna volitev pregledovalnega odbora;
4. predlog opravnega sveta, da se naslednja pravila prenaredi:

Konečni stavek v §. 3. naj se glasi: „Lastniki medčasnih listov morejo pozneje plačevati v tej meri in v teh obrokih, katere določi občni zbor delničarjev.“

§. 29. naj se glasi: Meseca majnika 1874. leta voli se prvi novi opravljeni svet. Vsaki člen družega in naslednjih opravnih svetov se voli na štiri leta in vsako leto izstopijo trije člani po vrsti dobe svojega poslovanja. — Do takrat, ko se ustanovi vrsta o izstopu, o tem določuje žrebanje. Poslovanje predsednika in podpredsednika traja štiri leta. Za izstop določeni smejo se zopet voliti. V slučaju nenadnega prejšnjega izpraznenja nastopi dopolnilna volitev v naslednjem občnem zboru in sicer za prvo poslovalno dobo izžrebanega člana.“

§. 35. naj se glasi: „Da ima sklep pravno veljavo, treba rednega povabila vseh členov opravnega sveta, pričujoči pa morajo biti predsednik ali podpredsednik in pet opravnih svetnikov, mej katerimi sta vsaj dva ravnatelja.“

V §. 55. naj se glasi zadnje besede prvega odstavka; „podpisuje vodilni ravnatelj in eden izmed štirih ravnateljev in če je vodilni ravnatelj zadržan, dva izmed ravnateljev.“

Po §. 24. ima vsaki akcijonar, kateri vsaj 6 dni pred občnim zborovanjem pri ravnateljski glavni blagajnici svoje akcije proti na imé pisanemu potrjenju položi, sedež — in glasuje v občnem zboru.

Vsaka delnica ima eden glas, više od 40 glasov nima nobeden delničar, niti v svojem imenu, niti kot pooblaščenec.

Pravico glasovati v občnem zboru ima delničar osebno ali po kot pooblaščenec družega akcijonarja z glasovalno pravico. Ženske glasujejo po pooblaščenih, varovanci in in juridične osebe po svojih [postavnih, oziroma pravilskih zastopnikih, če ti tudi niso akcijonarji.

Oni delničarji, ki se hoté udeležiti občnega zbora in se posluževati svoje volilne pravice, se vabijo, da svoje delnice najkasneje do 23. majnika 1873 pri glavnej blagajnici banke „Slovenije“ v Ljubljani proti potrjilu vložé in sprejmo legitimatični list.

Opravilni svèt

„prve občne zavarovalne banke Slovenije“

V Ljubljani dne 27. Aprila 1873.

Leopold Grekšič,

lekar in porodničar, se je preselil na Koren v Rajhovo hišo II. nadstropje.